

PATVIRTINTA

Teisėjų tarybos 2012 m. spalio 12 d.

nutarimu Nr. 13P-158-(7.1.2)

(Teisėjų tarybos 2021 m. sausio 29 d.

nutarimo Nr. 13P-16-(7.1.2) redakcija)

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMUOSE NUSTATYMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės Lietuvos Respublikos teismuose nustatymo metodika (toliau – Metodika) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Vidaus audito tarnybos pavyzdiniais nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 470 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo įgyvendinimo ir vidaus audito tarnybos pavyzdinių nuostatų patvirtinimo“, Vidaus audito skyriaus nuostatais, patvirtintais Nacionalinės teismų administracijos direktoriaus 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 6P-9-(1.1) „Dėl Vidaus audito skyriaus nuostatų ir vidaus audito metodikos patvirtinimo“ ir kitais teisės aktais bei atsižvelgiant į Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Metodikos tikslas – padėti tinkamai atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės Lietuvos Respublikos teismuose nustatymą, siekiant užtikrinti galimų korupcijos pasireiškimo teismų veikloje sričių įvertinimą ir nustatymą bei efektyvių korupcijos prevencinių priemonių numatymą ir įgyvendinimą.

3. Metodikoje vartojamos sąvokos:

3.1. **Korupcija** – teismo darbuotojo tiesioginis ar netiesioginis siekimas, reikalavimas arba priėmimas turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui už atlikimą arba neatlikimą veiksmų pagal einamas pareigas, taip pat teismo darbuotojo veiksmai arba neveikimas siekiant, reikalaujant turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau arba kitam asmeniui ar šią naudą priimant, taip pat tiesioginis ar netiesioginis siūlymas ar suteikimas teismo darbuotojui turtinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) už atlikimą arba neatlikimą veiksmų pagal teismo darbuotojo einamas pareigas, taip pat tarpininkavimas darant nurodytas veikas.

3.2. **Korupcijos pasireiškimo tikimybė** – prielaida, kad tam tikri teismo veiklą veikiantys išoriniai ir (ar) vidiniai ir (ar) individualūs rizikos veiksniai sudarys galimybes atsirasti korupcijai teismui vykdant teisingumą Lietuvos Respublikoje ir įgyvendinant kitus teisės aktuose nustatytus uždavinius ir atliekant funkcijas.

3.3. **Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas** – šioje Metodikoje nustatytų veiksmų ir procedūrų atlikimas, siekiant nustatyti veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė teisme.

3.4. **Korupcijos rizikos veiksniai** – sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, galinčios sudaryti prielaidas korupcijai teisme.

3.5. **Teismo darbuotojai** – teisėjai, valstybės tarnautojai bei darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

3.6. Kitos Metodikoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ir Lietuvos Respublikos teismų įstatyme.

4. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo teisme etapai:
 - 4.1. veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymas;
 - 4.2. veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas;
 - 4.3. motyvuotos išvados dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė (toliau – motyvuota išvada), surašymas.
5. Korupcijos pasireiškimo tikimybės teisme nustatymas atliekamas kiekvienų metų III ketvirtį.
6. Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę teisme, vertinami metiniai duomenys nuo praėjusių metų III ketvirčio pradžios iki einamųjų metų II ketvirčio pabaigos.

II SKYRIUS VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYMAS

7. Teismo pirmininko įgalioti teismo darbuotojai kasmet sudaro įstaigos veiklos sričių sąrašą (į šį sąrašą nėra įtraukiama teisingumo vykdymo sritis).
8. Teismo pirmininkas ar jo įgalioti teismo darbuotojai raštu atlieka įstaigos veiklos sričių vertinimą pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodytus kriterijus. Identifikavus veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinamos tik tos sritys, kuriose yra nustatoma daugiausia korupcijos rizikos veiksnių. Paprastai kiekvienais metais vertinamos 2-3 daugiausia korupcijos rizikos veiksnių turinčios veiklos sritys.
9. Atliekant pasirinktų veiklos sričių vertinimą, aprašomi atliekami veiksmai, vertinimas, gauta informacija, surašomi siūlymai. Aprašant nurodoma: teismas, kurio veiklos sričių vertinimas buvo atliekamas, įgalioti subjektai, atliktą vertinimą, vertintos veiklos sritys, analizuotas laikotarpis, teismo esamos situacijos vertinimo kriterijai, nustatyti korupcijos rizikos veiksniai, pateikiami siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo.
10. Vertintos veiklos sritys priskiriamos prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu nustatoma, kad jos atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų:
 - 10.1. Padaryta arba galimai padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. Vertinama, kad teismo veiklos sritis atitinka šį kriterijų, jei teisme buvo užfiksuota, kad įsiteisėjusiu nuosprendžiu pripažinta, kad per analizuojamąjį laikotarpį padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika arba vyksta baudžiamasis procesas dėl per analizuojamąjį laikotarpį galimai padarytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos;
 - 10.2. Padarytas arba galimai padarytas kitas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas. Vertinama, kad teismo veiklos sritis atitinka šį kriterijų, jei teisme buvo užfiksuota, kad teisės aktų nustatyta tvarka buvo pripažinta, kad per analizuojamąjį laikotarpį buvo padarytas korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms tapatus, tačiau mažiau pavojingas teisės pažeidimas (pavyzdžiui, bet koks piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi ar netinkamas pareigų atlikimas), už kurį numatyta administracinė, drausminė ar kitokia teisinė atsakomybė, arba dėl tokio pažeidimo pradėtas administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimas ar tarnybinio nusižengimo ar darbo drausmės pažeidimo tyrimas;
 - 10.3. Teismo darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti. Vertinama, kad teismo veiklos sritis atitinka šį kriterijų, jei nustatoma teismo darbuotojų įgyvendinamų uždavinių, vykdomų funkcijų, darbo ir sprendimų priėmimo tvarkos bei atsakomybės teisinio reguliavimo trūkumų. Vertinami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas, Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“, teismo padalinių nuostatai (darbo reglamentai), darbuotojų pareigybių aprašymai ir kiti darbuotojų funkcijas, uždavinius, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką bei atsakomybę reglamentuojantys teismo patvirtinti teisės aktai, taip pat atsižvelgiama į vidaus ir (ar) išorės audito išvadas bei rekomendacijas;
 - 10.4. Daugiausia priimami sprendimai (nesusiję su teisingumo vykdymu), kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Vertinama, kad teismo veiklos sritis atitinka šį

kriterijų, kai šioje srityje teismas ar teismo darbuotojai vadovaujantis teisės aktais turi įgaliojimus savarankiškai priimti sprendimus, susijusius su paslaugų teikimu, teismo turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo arba viešaisiais pirkimais ir teisės aktai nenustato prievolės derinti juos su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis ar nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;

10.5. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija. Vertinama, kad teismo veiklos sritis atitinka šį kriterijų, kai teismo darbuotojų veikla šioje srityje yra susijusi su informacijos įslaptinimu ar išslaptinimu, įslaptintos informacijos naudojimu ar jos apsauga ir (ar) atskiri teismo darbuotojai yra įslaptintos informacijos rengėjai arba gavėjai;

10.6. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų. Vertinama, kad teismo veiklos sritis atitinka šį kriterijų, jei per analizuojamąjį laikotarpį Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – Specialiųjų tyrimų tarnyba) teisės aktų nustatyta tvarka atliko korupcijos rizikos analizę teisme ir pateikė motyvuotą išvadą, kurioje nurodyti teismo veiklos trūkumai bei pateiktos rekomendacijos jiems šalinti, arba tokia išvada buvo pateikta anksčiau, tačiau joje pateiktos rekomendacijos nebuvo įgyvendintos iki analizuojamo laikotarpio pabaigos;

10.7. Nustatomi kiti korupcijos rizikos veiksniai.

III SKYRIUS

VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, VERTINIMAS MOTYVUOTOJE IŠVADOJE

11. Veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimą atlieka Teismo pirmininkas arba jo įgalioti teismo darbuotojai.

12. Atliekant veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimą, analizuojami teisės aktai, sprendimai, atlikti veiksmai ir:

12.1. vertinama, ar vertinamose teismo veiklos srityse yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ar sutarčių, turinčių įtakos teismo veiklai, ar priimti visi teisės aktai, būtini įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinimui;

12.2. vertinama, ar vertinamose teismo veiklos srityse nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimančys subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka ir kt., ar ši nustatyta tvarka pakankama, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų;

12.3. vertinama, ar yra įtvirtinti teismo vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, ar veiksmingai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema;

12.4. atliekami kiti būtini veiksmai ir vertinimai.

13. Atliekant veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimą rekomenduojama naudoti Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, priede išdėstytą pavyzdinį klausimyną, pritaikant jį pagal konkrečios vertinamos teismo veiklos srities specifiką.

14. Veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, aprašymas pateikiamas motyvuotoje išvadoje. Rekomenduojama motyvuotos išvados forma pateikta šios Metodikos 1 priede.

15. Motyvuota išvada susideda iš:

15.1. aprašomosios dalies, kurioje nurodoma:

15.1.1. teismo veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) nustatyta, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, subjektai, atlikę korupcijos pasireiškimo tikimybės teisme nustatymą, analizuotas laikotarpis, naudoti metodai, veiksmai ir teismo esamos padėties vertinimo kriterijai;

15.1.2. teismo veiklos sričių, kuriose nustatyta, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, korupcijos rizikos veiksniai, teismo vidiniai teisės aktai, sprendimai, administracinės procedūros sprendimai, pagrindžiantys tokią išvadą, ir kita;

15.1.3. išsamiai paaiškinamos priežastys, dėl kurių atsirado skirtumų tarp esamos situacijos ir tos situacijos, kuri turėtų būti pagal vertinimo kriterijus, įvertinama jų įtaka korupcijos pasireiškimo tikimybės egzistavimui;

15.2. rezoliucinės dalies, kurioje nurodomos:

15.2.1. priemonės, kurių būtina imtis nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar šalinti;

15.2.2. priemonės, kurių būtina imtis didelei korupcijos pasireiškimo tikimybei atitinkamoje teismo veiklos srityje šalinti;

15.2.3. kiti reikalingi siūlymai;

15.3. pridedamų dokumentų, pagrindžiančių didelę korupcijos pasireiškimo tikimybę teismo veikloje, sąrašas.

16. Motyvuotos išvados projektas surašomas ir teikiamas teismo pirmininkui iki kiekvienų metų rugsėjo 1 d.

17. Motyvuotą išvadą teismo pirmininkas pasirašo iki kiekvienų metų rugsėjo 15 d.

18. Motyvuota išvada su pridedamais dokumentais ne vėliau kaip per mėnesį pateikiama Specialiųjų tyrimų tarnybai ir paskelbiama teismo internetiniame tinklapyje.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Teismas įgyvendina priemones, skirtas motyvuotoje išvadoje pateiktų siūlymų įgyvendinimui, įtraukia jas į teismo tvirtinamą antikorupcinės programos įgyvendinimo priemonių planą.

20. Specialiųjų tyrimų tarnybai atlikus korupcijos rizikos analizę ir pateikus teismui motyvuotą išvadą dėl teismo kovos su korupcija programos parengimo ir (ar) pasiūlymus dėl programos turinio arba rekomendacijas dėl kitų korupcijos prevencijos priemonių taikymo, teismas numato (prireikus patvirtindamas kovos su korupcija įgyvendinimo priemonių planus) ir įgyvendina reikiamas priemones šioje išvadoje pateiktų siūlymų įgyvendinimui.

21. Teismas per 3 mėnesius nuo Specialiųjų tyrimų tarnybos motyvuotos išvados ir (ar) pasiūlymų gavimo dienos arba Specialiųjų tyrimų tarnybos nurodytu terminu pateikia Specialiųjų tyrimų tarnybai informaciją apie korupcijos rizikos analizės motyvuotoje išvadoje nurodytų korupcijos prevencijos priemonių vykdymą teisme.

22. Teismai kasmet iki rugsėjo 30 d. Nacionalinės teismų administracijos Vidaus audito skyriui, kuris, remiantis Vidaus audito skyriaus nuostatais, patvirtintais Nacionalinės teismų administracijos direktoriaus 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 6P-9-(1.1) „Dėl Vidaus audito skyriaus nuostatų ir vidaus audito metodikos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos teismuose atlieka korupcijos rizikos valdymo vertinimą, raštu pateikia informaciją (pažymą) apie korupcijos prevencijos priemonių (darbų) vykdymą (šios Metodikos 2 priedas) už laikotarpį nuo praėjusių metų III ketvirčio pradžios iki einamų metų II ketvirčio pabaigos. Pažymoje apie korupcijos prevencijos priemonių (darbų) vykdymą pateikiama informacija apie priemones, kurios buvo nurodytos korupcijos rizikos analizės motyvuotoje išvadoje, įgyvendinimą.

(Formos pavyzdys)

(teismo pavadinimas)

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

I Š V A D A
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

20__ - __ - __ Nr. _____

(sudarymo vieta)

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktais, 20__ m. III ketvirtį atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas. Analizuotas 20__ - __ - __ - 20__ - __ - __ laikotarpis.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko _____

(nurodyti, kas buvo įgalioti atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą (struktūrinis padalinys ar asmuo),

kaip rinkta informacija (analitinis darbas, pasitelkus išorės ekspertus, konsultantus ir pan.), kokie taikyti metodai,

kaip atlikta korupcijos tikimybės nustatymo analizė ir kt.)

Nustatyta, kad didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja šiose teismo veiklos srityse:

(nurodyti veiklos sritį bei korupcijos rizikos veiksnius, teismo vidinius teisės aktus, sprendimus,

administracines procedūras sprendimus, pagrindžiančius tokią išvadą)

Srityse, kuriose nustatyta, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatyti skirtumai tarp esamos padėties ir tos padėties, kuri turėtų būti pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus:

(nurodomi skirtumai bei priežastys, kurios juos lėmė ir įvertinama jų įtaka korupcijos pasireiškimo tikimybės egzistavimui)

Atlikus analizę darytina išvada, kad turėtų būti imtasi šių priemonių:

(nurodyti priemones, kurių būtina imtis nustatytiems korupcijos rizikos

veiksniams valdyti ar šalinti, bei priemones, kurių būtina imtis didelei korupcijos pasireiškimo

tikimybei atitinkamoje teismo veiklos srityje šalinti ir kt. siūlymus)

(pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)

(Formos pavyzdys)

(teismo pavadinimas)

Nacionalinės teismų administracijos Vidaus audito skyriui

**PAŽYMA APIE KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ (DARBŲ)
VYKDYMĄ PER**

(metai, ketvirtis)

20 _ _ - _ - Nr. _____

(sudarymo vieta)

Eil. Nr.	Priemonės (darbai)	Atsakingi vykdytojai	Vertinimo kriterijai	Ivykdymo laikotarpis	Išrašai apie priemonių (darbų) vykdymą
1	2	3	4	5	6
1.	Dokumento pavadinimas, data ir Nr.				
1.1.	Priemonė (darbas)				
1.2.	Priemonė (darbas)				

(pareigos)

(parašas)

(vardas, pavardė)